

TRABZON MİLLETVEKİLİ
M. AKİF HAMZAÇEBİ'NİN

25.10.2005 TARİHİNDE TBMM GENEL KURULUNDA
ANAYASA'NIN BAZI MADDELERİNDE DEĞİŞİKLİK
ÖNGÖREN KANUN TEKLİFİNİN GÖRÜŞMELERİ SIRASINDA
TEKLİFİN TÜMÜ ÜZERİNDE YAPTIĞI KONUŞMANIN ÖZETİ

Şu anda üzerinde konuştuğumuz Anayasa değişikliği teklifi, Anayasanın bütçeyle ilgili hükümlerinde değişiklik önermektedir. Hepinizin bildiği gibi, bütçeler de bir yasa olmakla birlikte, bütçelerin hazırlanması, görüşülmesi, yasalaşması, Anayasada özel olarak düzenlenmiştir. Çünkü, bütçe yasaları, sadece gelirlerin toplanmasına izin veren, harcamaların yapılmasına yetki veren birer yasalar değildir. Bunun ötesinde, bütçeler en önemli maliye politikası aracıdır. Hükümetler bütçeyle, yaklaşık olarak gayri safî millî hâsılanın yüzde 38'ini, 40'ını hükümet alır, onu yeniden ekonomiye verir; böylece, bu işlemle, ekonomi üzerinde çok önemli etkilerde bulunur. Bütçeler, hükümetlerin, programlarında halka vaat ettiklerinin yapılmasının bir aracıdır. Bu nedenledir ki, bütçelerin düzenlenmesi, hazırlanması, görüşülmesi, yasalaşması, Anayasada –diğer yasalardan farklı olarak- özel olarak düzenlenmiştir.

Getirilen teklifin maddelerinden birisi, kamu kurum ve kuruluşlarının bütçelerinin Meclisteki oylanma şeklini değiştirmektedir. Bugüne kadar her bir bakanlık, kurum ve kuruluşun bütçeleri bölümler halinde yani yatırıma ne kadar personele ne kadar ayrılmış tek tek görülerek oylanmaktadır. Bu oylama biçimi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunuyla daha da genişletilerek harcamalar eğitim, sağlık gibi alt bölümlerde de oylanması imkanı benimsenmiştir. Oysa yapılan bu düzenlemeyle kamu idarelerinin bütçelerinin gelir ve gider toplamları üzerinden yapılmasını öngörülmektedir. Bütçe sistemini daha açalım, daha halka, topluma mal edelim, halk ödediği verginin nereye gittiğini görsün, Meclisin bütçe hakkı çok daha iyi işlesin, Genel Kurulun bilgisine her şey sunulsun derken, bu oylama yöntemi, tabî ki, bu amaçla çelişmektedir.

Teklifteki düzenleme ile mahallî idarelerin hesap ve işlemlerinin denetimi açıkta kalmıştır. Mahallî idarelerin hesap ve işlemleri, Anayasanın şu anda yürürlükte olan hükmüne göre, Sayıştay tarafından denetlenebilmektedir. Sayıştayın, özel kanunlarla kendisine verilen yetkiler nedeniyle, bu denetimi yapma olanağı vardır. Sayıştayın görevleri burada sayılırken bunun eksik bırakılmış olması, yanlıştır. Teklifte, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin hesap ve işlemlerinin denetimi denildiği için mahallî idareler bu kapsama girmektedir, onlar denetim dışında kalmaktadır. Bunların düzeltilmesi gerekmektedir.

Kamuoyunun bilgisine sunulur.